

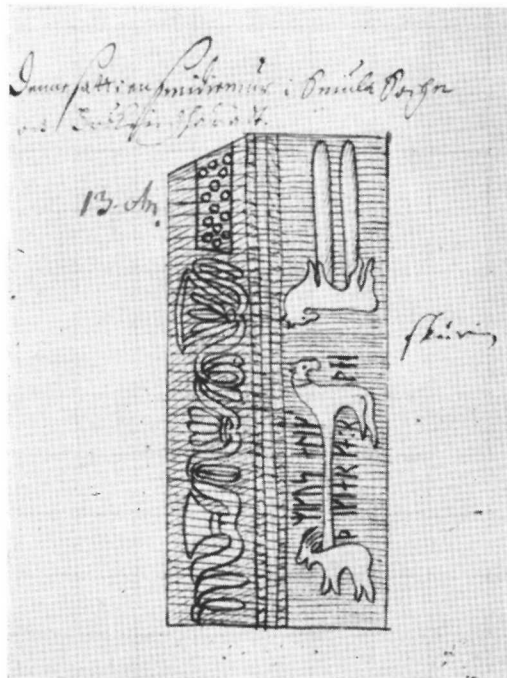

Fig. 293. Vg 185. Smula sn, »i en smidiemur». Efter teckning av Christofersson.

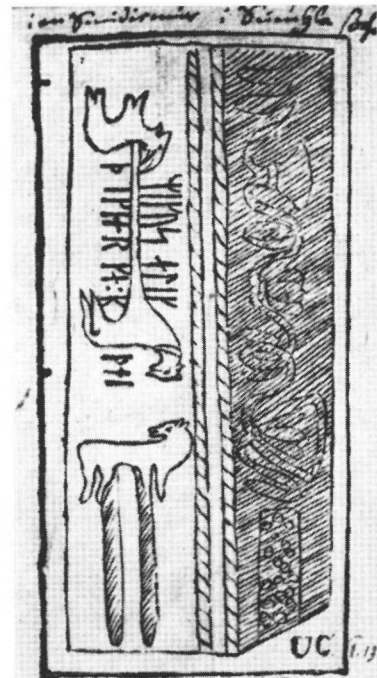

Fig. 294. Vg 185. Smula sn, »i en smidiemur». Efter träsnitt i Peringskiölds Monumenta (B 976).

Av teckningen att döma har stenen utgjorts av en rektangulär, trefasad, kistformig gravhäll, ornerad med repstavar, kvastpalmetter och tre fyrfotadjur. Uppgift om stenmaterialet saknas. Längden tycks enligt bilden i *Bautil* ha varit c:a 1,25 m. Om hällen ursprungligen har varit längre, framgår icke av teckningen. Bredden kan icke bestämmas.

Inskrift (enligt Christoferssons teckning):

mikus alik þ i k i æ r k a : r þ e i
5 10 15 20

Den vaga teckningen medger icke någon exakt tolkning av inskriften, som emellertid så mycket mera lämnar rum för gissningar. C. J. Ljungström tror sig t.ex. veta, att den »rörde denna Kyrkas första uppbyggande». Ett av H. Jungner framfört förslag, *mik usalig[a] þiggi er gærði* »Mig olyckliga mottage den som gjorde mig (min skapare)», kan endast betraktas som en gissning.

186. Timmele sn, kyrkogården. Nu vid Dagsnäs i Bjärka sn.

Pl. 64, 152.

Litteratur: L 1410, T 9. Harald Ullenius, Skara Stifts Sochnregister (c:a 1718, Stifts- och Landsbibl., Skara); O. Celsius, Svenska runstenar (KB F m 60) 2, s. 312, Acta Literaria Sveciae 2 (1725–29), s. 240; N. R. Brocman, Sagan om Ingvar Widtfarne (1762), s. 247; A. Winbom, De Ulricehamn (diss. Ups. 1782), s. 26; N. H. Sjöborg, Inledning Til Kännedom af Fäderneslandets Antiquiteter (1797), s. 146, Samlingar för Nordens fornälskare 3 (1830), s. 127; C. G. G. Hilfelting, Dagbok 1798 (ATA, tryckt i VFT 5: 2, 1942, s. 85 f.); O. Sundholm, Anteckning i Sundholmska saml. nr 84, s. 65 (Stifts- och Landsbibl., Skara); Nic. Ulr. Hård, Cippus runicos ad Dagsnäs positos (diss. Lund 1802), s. 11 f.; P. Tham, Uppteckning i J. G. Liljegren, Fullständig Bautil (ATA) samt i Liljegrens Samlingar Msc:t Runir fol., nr 31 (ATA); P. E. Lindskog, En korrekt beskrifning om Skara stift 1 (1811), s. 69 not; P. A. Säve, Berättelse 1862, s. 111 f. (ATA, tr. i utdrag i ATS 2, 1869, s. 127); J. P. Carlmark, Fornlemningar inom Skara Församling 1864 (Stifts- och Landsbibl., Skara, avskr. i ATA); S. Bugge

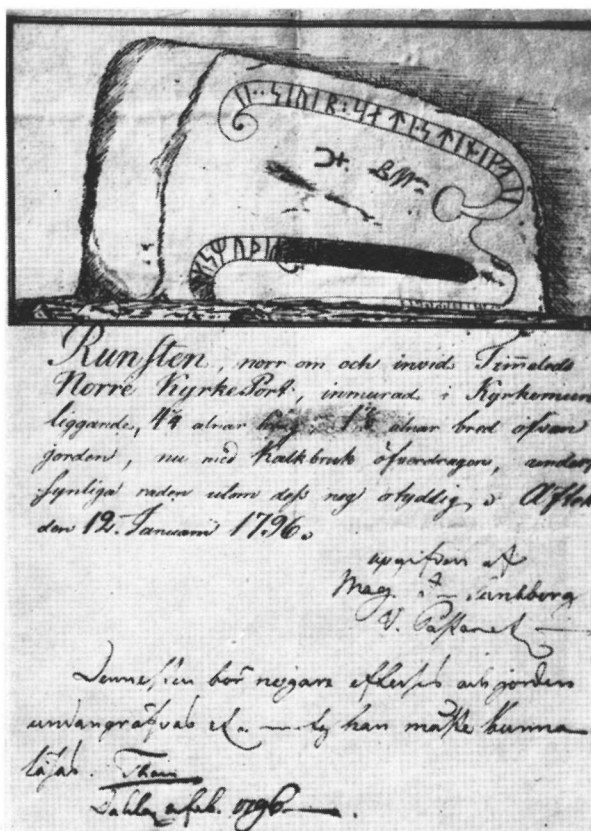

Fig. 295. Vg 186. Timmele sn, kyrkogården.
Efter teckning av Sundborg.

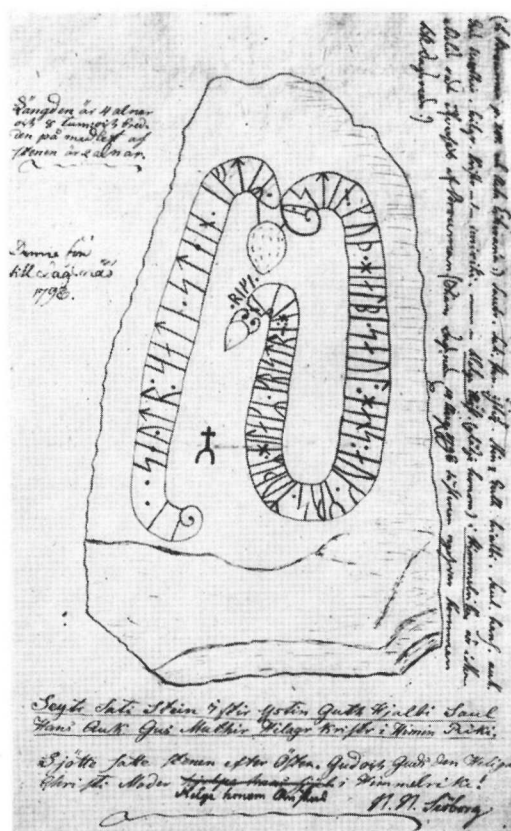

Fig. 296. Vg 186. Timmele sn, kyrkogården.
Efter teckning av Sjöborg.

och E. Brate, Runverser (ATS 10, 1887–89), s. 276; Handlingar 1922, 1923, 1935 i ATA; Fornminnesinventering i Bjärka sn 1923 (ATA); Fornminnesinventering i Timmele sn 1931 (ATA); K. E. Sahlström m.fl., Gudhems härads fornminnen (1932), s. 134.

Äldre avbildningar: Osig. och odat. bläckteckning (på lös lapp i Sundholmska saml. nr 84, Stifts- och Landsbibl., Skara); O. Sundholm, bläckskiss (i a. saml. nr 84); två teckningar (i Div. Ant. Anteckningar af Pehr Tham, tillh. kapt. E. Malmberg, Ulriksdal), den ena — enligt påskrift — av I. Sundborg och daterad ¹²/₁ 1796, före flyttningen från Timmele kyrkogårdsmur, den andra av N. H. Sjöborg, odaterad; osig., laverad teckning (Liljegrens läsning, VFA); Säve, bläckteckning (i a. a.); Carlmark, bläckteckning (i a. a.); O. Erlandsson, blyertsteckning (VFA), träsnitt (i T 9).

Runstenen står rest i parken vid Dagsnäs, Bjärka sn, 90 m. N om infartsvägen till gården, 225 m. VNV om huvudbyggnaden. Hit flyttades stenen 1798 av Per Tham från sin förutvarande plats i Timmele kyrkogårdsmur, där den tycks ha haft sin plats redan på 1600-talet. På en av O. Sundholm i slutet av 1700-talet gjord bläckskiss av runstenen står följande anteckning: »Denna stenen ligger wid Timeleds Östra Kyrkoport uti Kyrkobalken. blef afskrefwen af då warande Cons. Notar. Sw. Bjerchenius wid Biskopps visitationen 1687 d. 21 Jun. Utaf dess sjunkande ned i jorden äro wäl intet alla bokstafworne el. Runorne så läselige». 1718 antecknar Harald Ullenius i Skara Stifts Sochnregister: »Vthi Ringmuren in til kyrkioporten å norra sidan är inmurad en stor Runsten», varefter r. 1–34 finnas upptecknade. Hos O. Celsius beskrives den ligga »i kyrkiegårdsmuren».

De närmare omständigheterna, som föregingo stenens förflyttning till Dagsnäs, skildrar C. G. G. Hilfeling sålunda: »d. 27 [juni 1798]. Om morgonen besågs Runstenen i kyrkogårdsmuren i Sällskap med M. Sundborg, hvilken var en gråsten, mot 4 1/2 aln lång 2 alnar bred nedantil, 1 aln 8 à 10 tum åfvan, nedantil 10 Tum

och åfvan vid pass 1. quart. tjock — Således för svår at transporteras med Ett par hästar dessa backiga och sandiga vägar. Pastor Sundborg som förestod Tjensten vid Timeled kyrka m.m. var occuperad med kyrkobyggnaden därstädes, men var mig dock behjelpelig at få stenen ren och läsen ... Efter Hr HofIntendents önskan : at få denna sten til Dagsnäs mot 10. Rdr. gåfva til kyrkan, låfvade Pastor Sundborg anstalta derom; och som han dessa dagar ämnade sig til Skara, äfven upvakta på Dagsnäs, at för öfrigt afgiöra saken.» Pastorsämbetet i Timmele har senare (1922) gjort framställning om att återfå runstenen till kyrkogården, men denna hemställan har icke föranlett åtgärd.

Grå granit med kvartsinslag. Höjd 2,05 m, bredd 1,40 m. Ristningsytan är jämn och runorna djupt huggna liksom den lilla figuren till vänster på stenen, som är huggen i samma teknik som den övriga ristningen.

Inskrift:

· seytr : sati · stein · eftir · ystin · kup · hialbi · saul : hans : auk · kus · mupir · hilakr · kristr · i :
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55 60 65
 himin · riki ·
 70

seytr satti sten æftir Osten. Guð hialpi salu hans ok Guðs modir, helagr Kristr i himinriki.

»seytr satte stenen efter Östen. Gud hjälpe hans själ och Guds moder, helig Krist i himmelriket.»

Till läsningen: Inskriften inledes och avslutas med sk i form av en punkt. 2 e och 3 y äro tydligt stungna. Nedersta leden av 6 s befinner sig i en flagring. 12 e, 15 e och 20 y äro tydligt stungna. 23 i är ej stungen, ej heller 25 k, 45 k, 54 i, 57 k. I 56 a och 57 k är nedtill en flagring.

Celsius: 3 u, 15 i, 56 i, 64 r; sk efter 37 l och 41 s består som övriga sk av endast en punkt. Vissa runor och sk äro utelämnade: 13 i, 20 y, 66 h, 70 n, sk vid inskriftens början samt efter 65 i och före 71 r. — Brocman: 2 a, 3 u, 15 i, 64 r. Följande runor äro utelämnade: 13 i, 20 y, 56 a, 66 h, 70 n. Sk saknas vid inskriftens början, efter 47 s, före och efter 65 i, före 71 n. — Hilfeling: 2 i, 3 u, 15 i, 20 u, 25 g, 54 e, 70 a; 30 a och 56 a äro utelämnade. Sk vid inskriftens början består av +, de övriga av enkla punkter. Före 71 r är sk utelämnat. — Säves läsning är korrekt med undantag av att 69 i är utelämnad liksom sk före 71 r, och att ett sk i form av en punkt iakttagits efter 73 k. — Torin: 57 g; sk är utelämnat före 71 r.

Tolkningarna av inskriften variera endast obetydligt i den äldre litteraturen. Största skiljaktigheterna i uppfattning visar inskriftens första namn. Detta synes vara tvåledat. Första leden är Sæ-, känd från många andra sammansättningar (*Sæbiorn*, *Sæmundr* etc.). Senare leden är däremot oklar. Bugge (*Runverser*, s. 277) anser med mindre fog denna vara *utr* 'utter'. Jungner frågar sig: »Kan *seytr* vara *Sæondr* = Sjö-Öivin?» Elias Wessén (muntligt meddelande) anser detta osannolikt, då senare leden knappast kan vara ett sammansatt namn. Möjligen kan ristaren, enligt hans mening, ha avsett ett *Sæ-vindr* eller *Sæ-undr*, i så fall bildat på samma sätt som *Oy-vindr*. *Ostenn* hör till de vanligaste namnen under vikingatiden.

Ortografien i 34-37 saul visar reminiscenser från den engelska missionsverksamheten. Formen återgår sannolikt på fe. *sawol*. Se vidare E. Brate i *Uppsalastudier tillegn. Sophus Bugge* 1893 (1892), s. 6 f., samt J. Reinius i *Uppsala Universitets Årsskrift* 1900, s. 51. Inskriftens avslutning är allittererande och skulle kunna fattas som en långvers i fornyrdislag, men om sådan metrisk form avsetts av ristaren torde vara ovisst (jfr Bugge, *Runverser*, s. 277). Denna åkallan finns icke i någon annan runinskrift, men en vädjan på prosa till Kristus om hjälp för den dödes själ förekommer ofta, särskilt i sörmländska ristningar. Uttrycket [i]n heilhi × kristr står på Sö 125. Ordet *himinriki* finns icke heller belagt i andra runinskrifter, men det motsvarande *paradis* har begagnats i ett par fall, se U 160.

Om en runsten vid Nöre på gränsen mellan Timmele och Dalums socknar se Vg 174 (Dalums sn).